

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce: **Y. Z.**, zast. Mgr. Lilianou Vochalovou, advokátkou, se sídlem v Praze 2, nám. I. P. Pavlova 3, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem v Praze 7, Nad Štolou 3, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 21. 7. 2004, č. j. 15 Az 646/2003 – 16,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Rozhodnutím ze dne 11. 11. 2002, č. j. OAM-3663/VL-07-C10-2002, rozhodl žalovaný tak, že z důvodu nesplnění podmínek uvedených v § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), se azyl neuděluje, a že se na žalobce nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Žalovaný dospěl k závěru, že důvody, pro které žalobce podal žádost o udělení azylu, jsou pouze ekonomické, podpořené snahou o legalizaci pobytu na území České republiky z obavy před správním vyhoštěním. Nejsou tudíž splněny podmínky ustanovení § 12 zákona o azylu, za nichž lze azyl udělit, ani důvody pro udělení azylu ve smyslu § 14 téhož zákona (tzv. azylu humanitárního). Správní orgán současně neshledal též podmínky pro udělení azylu podle § 13

téhož zákona (za účelem sloučení rodiny), ani překážky vycestování ve smyslu § 28 téhož právního předpisu.

Žalobce napadl citované rozhodnutí včas podanou žalobou, ve které poukazoval na své finanční potíže na území Číny, zejména na výši dluhů, které není schopen vrátit. Zdůraznil, že vzhledem k tomu, že nezaplatil bance splátku z půjčky, prokuratura na něj podala žalobu. Prodal proto byt, část dluhu vrátil, a zbylé peníze použil na to, aby mohl tajně uprchnout do zahraničí. Vyslovil přesvědčení, že splňuje podmínky pro udělení azylu.

Krajský soud v Ústí nad Labem, jemuž byla věc postoupena s ohledem na novou úpravu správního soudnictví, danou zákonem č. 150/2002 Sb., soudním řádem správním (dále jen „s. ř. s."), vyřízení Vrchním soudem v Praze, u něhož byla žaloba podána, napadeným rozsudkem ze dne 21. 7. 2004, č. j. 15 Az 646/2003 – 16, žalobu zamítl, když se ztotožnil se závěrem žalovaného, že ve správním řízení bylo dostatečně prokázáno, že důvody, které vedly žalobce k podání žádosti o udělení azylu, byly pouze ekonomické, tedy odlišné od těch, které zákon o azylu uvádí v § 12 písm. a) a b) pro jeho možné udělení. Nebylo totiž zjištěno, a žalobce ostatně ani netvrdil, že by byl pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo že má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině, nebo pro zastávání určitých politických názorů. Žalovaný proto důvodně a zákonným způsobem rozhodl o neudělení azylu. Krajský soud dospěl rovněž k závěru, že v případě žalobce nejsou splněny ani podmínky udělení azylu podle §13 a 14 zákona o azylu, neboť žalobce není rodinným příslušníkem azylanta, jemuž byl udělen azyl, a správní orgán se zabýval dostatečně, v rámci své kompetence a možnosti svého správního uvážení, i otázkou azylu humanitárního; soudu pak nepřísluší rozsah tohoto správního uvážení přezkoumávat. Shodně se žalovaným neshledal ani soud na straně žalobce překážky vycestování taxativně uvedené v ustanovení § 91 zákona o azylu. Ze všech uvedených důvodů proto žalobu jako nedůvodnou zamítl.

Proti tomuto rozsudku podal žalobce (dále jen „stěžovatel") včas kasační stížnost, a to z důvodu nezákonnosti napadeného rozsudku na základě ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Stěžovatel nesouhlasí se závěrem krajského soudu, že žalovaný postupoval v řízení v souladu s platnými právními předpisy a vycházel tak ze spolehlivě zjištěného stavu věci. Vyslovuje přesvědčení, že v žádném případě žalovaný takto nepostupoval při úvaze o tom, zda jsou dány podmínky pro udělení azylu podle § 14 zákona o azylu, tedy podmínky zvláštního zřetele hodné (tzv. azylu humanitárního). Krajský soud se pak nezabýval tím, a v odůvodnění rozsudku neuvedl, zda správní uvážení žalovaného nepřekročilo meze zákona, a zda je správní orgán nevyložil příliš úzce. Vzhledem k tomu, že zákon o azylu blíže nevymezuje, co je možno pokládat za humanitární důvody, výklad tohoto pojmu závisí na uvážení správního orgánu. To by však podle názoru stěžovatele nemělo být ani příliš široké, ani příliš zužující, a mělo by individuálně posoudit situaci každého žadatele. Uvede-li žadatel pouze „ekonomické důvody" ve své žádosti o azyl, není sice na tyto brán zřetel, ovšem je nutné zvážit, zda nemohou existovat situace, kdy za určitých okolností mohou být i tyto důvody u žadatele podřazeny pod § 14 zákona o azylu jako důvody humanitární. Právě proto, že v zákoně není taxativní výčet humanitárních důvodů, ale jejich konkretizace je ponechána na uvážení orgánu, je nutné soudně řádně přezkoumat meze tohoto uvážení. Krajský soud přitom pouze konstatoval závěry, ke kterým došel žalovaný, aniž by se zabýval porušením ustanovení § 3 odst. 3 a § 4, jakož i § 46 správního řádu ze strany žalovaného. Správní orgán přitom nezdůvodnil, proč důvody, které stěžovatel uvedl ve své žádosti, nejsou důvody zřetele hodné. Stěžovatel přitom naprosto konkrétně vyjádřil obavu z možných následků svého návratu do Čínské lidové republiky (dále jen „ČLR"). Po návratu

tam by se ocitl v naprosto neřešitelné situaci, neboť nemá žádnou rodinu ani zázemí, nemá kam a ke komu by se vrátil. To všechno jsou okolnosti zvláštního zřetele hodné s přihlédnutím k celkové situaci v zemi jeho původu, která též zakládá humanitární důvody pro udělení azylu.

Spolu s podáním kasační stížnosti stěžovatel požádal o přiznání jejího odkladného účinku. V případě, že by této žádosti nebylo vyhověno, musí stěžovatel dle výjezdního víza opustit neprodleně Českou republiku. Za těchto okolností by byl právní následek rozhodnutí o nepřiznání odkladného účinku pro stěžovatele nenahraditelnou újmou. Neměl by možnost hájit své zájmy a uplatnit svá práva v řízení tak, jak je stanoveno v § 36 s. ř. s. Přitom přiznání odkladného účinku by nebylo v rozporu s veřejným zájmem, ani by se nedotklo nepřiměřeným způsobem nabytých práv třetích osob.

Stěžovatel navrhuje, aby Nejvyšší správní soud zrušil rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem a věc mu vrátil k dalšímu řízení, a dále, aby Nejvyšší správní soud přiznal podané kasační stížnosti odkladný účinek.

Žalovaný ve svém písemném vyjádření k podané kasační stížnosti popřel její oprávněnost, neboť se domnívá, že jak jeho rozhodnutí ve věci azylu ve všech částech výroku, tak i rozsudek soudu, byly vydány v souladu s právními předpisy. Ke stěžovatelovým námitkám týkajícím se neudělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu odkázal žalovaný na judikaturu Nejvyššího správního soudu, jmenovitě na rozsudek sp. zn. 2 Azs 65/2003**,** v němž je konstatováno právo správního orgánu rozhodnout v rámci volného správního uvážení o tomto typu azylu, a nikoliv o subjektivním právu stěžovatele na azyl. Poukázal na další rozhodnutí téhož soudu sp. zn. 3 Azs 12/2003, v němž se konstatuje, že na udělení azylu z humanitárního důvodu podle § 14 zákona o azylu nemá žadatel subjektivní právo. Žalovaný dodal, že nepříznivá ekonomická situace, ani nutnost placení dluhů věřitelům, v tomto případě bance a pozůstalým, není zvláštního zřetele hodným důvodem pro udělení humanitárního azylu. I pro řízení o kasační stížnosti odkázal správní orgán na správní spis, zejména na vlastní podání a výpovědi stěžovatele během správního řízení, a na vydané rozhodnutí. Navrhoval zamítnutí kasační stížnosti pro její nedůvodnost a nepodpořil stěžovatelův návrh na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil ve své kasační stížnosti. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Kasační stížnost neshledal důvodnou.

Vzhledem k tomu, že stěžovatel uváděl jako důvod kasační stížnosti nesprávné posouzení právní otázky soudem (dovolával se důvodu, na nějž pamatuje ustanovení § 103 odst. 1 písm. a/ s. ř. s.), a to pouze ve vztahu k přezkoumání výroku správního orgánu o neudělení azylu podle § 14 zákona o azylu, a tudíž nesprávnosti závěru Krajského soudu v Ústí nad Labem, pokud žalobu zamítl i ve vztahu k této části přezkoumávaného rozhodnutí správního orgánu, je třeba uvést, že nesprávné právní posouzení spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikován nesprávný právní názor, popřípadě je sice aplikován správný právní názor, ale tento je nesprávně vyložen.

Taková pochybení Nejvyšší správní soud v napadeném rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ve vztahu k uplatněnému důvodu kasační stížnosti neshledal. Nutno předeslat, že naposledy uvedený soud se především řádně zabýval důvody, pro něž stěžovatel požádal o azyl a právem dospěl k závěru, že jako důvod pro udělení azylu uváděl stěžovatel ve své žádosti výslovně ekonomické problémy, zejména s věřiteli dluhů, které v ČLR zanechal. Správně proto krajský soud dovodil, že tyto důvody nelze podřadit pod důvody uvedené v § 12 písm. a) a b) zákona o azylu, podle nichž lze azyl udělit cizinci tehdy, bude-li v řízení o jeho udělení zjištěno, že cizinec je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo že má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině, nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště. Tento závěr soudu však není v kasační stížnosti zpochybňován. Je jí zpochybňován jen závěr o neudělení tzv. humanitárního azylu, přičemž nutno uvést, že o tento typ azylu stěžovatel vůbec nežádal, a ani v žalobě proti napadenému rozhodnutí správního orgánu neudělení humanitárního azylu nenapadl. Přesto správní orgán, který o jeho žádosti rozhodoval, se jí zabýval z hlediska všech ze zákona v úvahu přicházejících důvodů pro udělení azylu a neopomenul ani posouzení možnosti udělení tohoto druhu azylu. Krajský soud přitom neshledal, že by ze strany správního orgánu byl v tomto směru porušen zákon. Nejvyšší správní soud tento závěr Krajského soudu v Ústí nad Labem sdílí. Lze souhlasit se stěžovatelem, že vzhledem k tomu, že zákon o azylu blíže nevymezuje pojem „humanitární důvody“, výklad tohoto pojmu závisí na uvážení správního orgánu, přičemž to by nemělo být ani příliš široké, ani příliš zužující. Nutno dodat, že jde o otázku volné úvahy příslušného správního orgánu, jejímž smyslem je možnost zareagovat v případě neudělení azylu podle § 12 jak na případě předvídatelné v době přijímání zákona o azylu jako důvody obvyklé pro udělování azylu humanitárního (např. u osob zvláště těžce postižených či nemocných, u osob přicházejících z oblastí postižených humanitární katastrofou, ať už způsobenou lidskými či přírodními faktory), tak i na situace, jež předvídané či předvídatelné nebyly. Přitom je třeba uvést, že tento důvod azylu je nutno vnímat jako výjimečný a zároveň subsidiární. To znamená, že připadá v úvahu pouze tehdy, jestliže není zjištěn důvod pro udělení azylu podle § 12, a to v případě hodném zvláštního zřetele. V posuzované věci stěžovatel výslovně nenárokoval tuto formu azylu, a to ani v žalobě podané ke krajskému soudu (jak již bylo výše zdůrazněno), jeho neudělení napadl až v kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud však přesto zvažoval, zda okolnosti uváděné stěžovatelem nejsou těmi, které měl správní orgán zvažovat jako odůvodňující úvahu o důvodech zvláštního zřetele hodných ve smyslu § 14 zákona o azylu (stěžovatel se obává v případě návratu do vlasti věřitelů a nemá tam zajištěno ani bydlení či potřebné zázemí), avšak shodně se soudem krajským dospěl k závěru, že tyto důvody samy o sobě nejsou natolik mimořádné, aby je bylo možno za důvody zvláštního zřetele hodné považovat. I když lze zcela chápat obavy stěžovatele, že po svém případném návratu do země původu bude mít potíže s věřiteli, eventuelně s vyhledáním zaměstnání, jakož i další existenční problémy, nelze je bez dalšího vnímat, než jako důvody ekonomické, což stěžovatel také v žádosti o udělení azylu uvedl. Pokud jde o hodnocení předpokladu pro udělení humanitárního azylu, Nejvyšší správní soud odkazuje především na dřívější konstantní judikaturu, podle níž se rozhodování o tom, zda bude udělen azyl podle § 14 zákona o azylu, děje ve volné úvaze správního orgánu. Podle této judikatury se rovněž ani nejedná o „právo“, na němž by mohl být někdo zkrácen. Soud tak odkazuje například na rozsudek Vrchního soudu v Praze sp. zn. 6 A 771/2000 a na usnesení Ústavního soudu ze dne 11. 11. 2002, sp. zn. IV. ÚS 532/02. Dále pak Nejvyšší správní soud odkazuje i na svou stávající konstantní judikaturu, ze které vyplývá, že správní soudy mohou přezkoumávat rozhodnutí správních orgánů vydané v návaznosti na ustanovení § 14 zákona o azylu pouze omezeně,

a to z hlediska jeho mezí, popřípadě z hlediska jeho případného zneužití. K tomu viz například rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 10. 2003, sp. zn. 3 Azs 12/2003, v němž je uvedeno: „Na udělení azylu z humanitárního důvodu podle § 14 zákona o azylu nemá žadatel subjektivní právo. Správní orgán o něm rozhoduje na základě správního uvážení a jeho rozhodnutí soud přezkoumává pouze v omezeném rozsahu, a to z hlediska dodržení příslušných procesních předpisů (§ 78 odst. 1 s. ř. s.). Udělení tohoto typu azylu může tudíž správní soud přezkoumávat pouze z hlediska překročení případných mezí správního uvážení, resp. z hlediska případné libovůle ze strany správního orgánu.

Nejvyššímu správnímu soudu přitom přísluší pouze zhodnotit, zda krajský soud napadené rozhodnutí (vzdor absenci žalobního důvodu) řádně přezkoumal. A tady Nejvyšší správní soud shledal, že žalovaný se situací stěžovatele dostatečně zabýval, překročení mezí ani libovůli v rozhodování žalovaného však nezjistil. Krajský soud se při přezkoumání věci žádného pochybení rovněž nedopustil. Ostatně důvody uváděné stěžovatelem, které podle jeho názoru mohou vyvolat potřebu udělení humanitárního azylu, jsou ryze ekonomické a z hlediska ustanovení § 14 zákona o azylu by v žádném případě nemohly obstát.

Nejvyšší správní soud proto uzavírá, že v souzené věci neshledal stěžovatelem tvrzený důvod vymezený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., t. j. nesprávné posouzení právní otázky soudem ve vztahu k možnosti udělení azylu humanitárního. Proto kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl podle § 110 odst. 1 s. ř. s.

Vzhledem ke skutečnosti, že Nejvyšší správní soud rozhodl o kasační stížnosti přednostně, po nezbytném poučení účastníků řízení o složení senátu, nezabýval se z těchto důvodů již návrhem na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

O nákladech řízení o kasační stížnosti bylo rozhodnuto podle ustanovení § 60 odst. 1 s. ř. s. a § 120 s. ř. s. Neúspěšnému stěžovateli náhrada nákladů řízení nepřísluší a žalovanému v souvislosti s řízením o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec jeho úřední činnosti nevznikly. Nejvyšší správní soud proto rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 24. srpna 2005

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu